

Bliver du ULTRA SNYDT?

OBS. Inden du printer denne vejledning ud, så vær opmærksom på, at der er nogle hyperlinks, som du kun kan tilgå digitalt.

Trin: 4. – 6. klasse

Fag: Dansk, understøttende undervisning

Antal lektioner: 2 – 4 lektioner

Formål

Informationer spredes lynhurtigt gennem de digitale medier. Gennem sociale medier har alle adgang til og mulighed for at dele informationer og budskaber med hele verden. Men det betyder også, at falske nyheder kan deles, og det kan være svært for modtagerne at gennemskue, hvor nyheden kommer fra, og dermed om den er sand eller falsk.

Unge får rigtig meget information fra de sociale medier. [DR's medieforskning](#) fra 2018 viser, at unge mellem 15 og 24 år får 63% procent af deres nyheder fra sociale medier. Og det er især på de sociale medier, at falske nyheder kan spredes. Derfor er det vigtigt, at børn og unge bliver kritiske mediebrugere, så de kan gennemskue falske nyheder – og stoppe med at dele dem.

Begrebet 'fake news'

Ordet 'fake news' bliver brugt i mange forskellige sammenhænge af mange forskellige aktører. Derfor er der også forskellige opfattelser af ordet, og det kan være svært at navigere i de mange forskellige udlægninger. Fordi dette tema henvender sig til mellemtrinnet, kommer eleverne ikke til at arbejde med et nuanceret begreb. 'Fake news' forstås her som falske nyheder.

Om temaet

Temaet tager udgangspunkt i satireprogrammerne ULTRA SNYDT fra DR Ultra, hvor værterne Mahamad Habane og Lasse Madsen fortæller hver sin nyhedshistorie eller giver hver sin version af samme nyhedshistorie. Den ene er sand – den anden er falsk. Og så er det op til børnene at gætte, hvilken der er den sande nyhed.

Temaet består af seks elementer:

Fem klipsamlinger og en test.

I kan vælge at arbejde med alle elementer, eller I kan udvælge enkelte elementer.

Bliver du ULTRA SNYDT?

Hvad er fake news?

Find klipsamlingen [HER](#).

'Hvad er fake news' indeholder en artikel og to videoer, som kort gennemgår, hvad fake news er.

Efter I har set videoerne, kan I arbejde med følgende spørgsmål:

- Hvad er fake news?
- Har du nogensinde opdaget en falsk nyhed? Hvis ja, hvordan opdagede du, at nyheden var falsk?
- Hvorfor skal man være særligt opmærksom på falske nyheder på de sociale medier?
- Hvordan kan man undgå, at falske nyheder spreder sig?

Hvorfor laver nogen fake news?

Find klipsamlingen [HER](#).

'Hvorfor laver nogen fake news' indeholder en artikel, der kommer med tre bud på, hvorfor nogen laver fake news. Derudover er der en klipsamling med to videoer.

Efter I har set videoerne, kan I arbejde med følgende spørgsmål:

Video 1:

- Hvad oplevede politikerne Johanne Schmidt-Nielsen?
- Hvad var grunden til, at der blev skrevet en falsk nyhed om hende?
- Poul Madsen er chefredaktør for EkstraBladet. Hvorfor er han med i indslaget?
- Hvad siger Poul Madsen om den falske om Mette Blomsterberg? Var det let at gennemskue, at den var falsk?
- Hvad var grunden til, at der blev skrevet en falsk historie om Mette Blomsterberg?

Video 2:

- Hvorfor trives falske nyheder på de sociale medier?
- I videoen får du at vide, at 'bots' er et værktøj til at sprede nyhederne. Hvad er 'bots', og hvad er det, de gør?
- I videoen får du at vide, at falske nyheder har brug for tre ting for at overleve: En platform, værktøjer til at sprede dem og motivation - altså en grund til at dele dem.

Forklar med dine egne ord, hvad de tre ting betyder.

Bliver du ULTRA SNYDT?

Kilder, nyhedskriterier og tal

Find klipsamlingen [HER](#).

'Kilder, nyhedskriterier og tal' indeholder tre videoer, hvor værterne fra ULTRA SNYDT Mahamad Habane og Lasse Madsen fortæller om de elementer, som typisk indgår i nyheder: Kilder, nyhedskriterier og tal og statistikker. Her lærer værterne jer, at det er vigtigt at forholde sig kritisk til elementerne.

Kilder: Videoen handler om de tre typer kilder, som typisk indgår i et nyhedsindslag eller nyhedsartikel. Ekspertkilden, erfaringskilden og partskilden.

Statistikker og tal: Videoen handler om, hvordan tal og statistikker kan manipuleres, så de ikke nødvendigvis er usande, men stadig giver et fordrejet billede af sandheden – og det er der måske nogle, som har en interesse i.

Nyhedskriterier: Videoen handler om, at en historie skal leve op til nogle kriterier, hvis den skal kunne kaldes en nyhed: Væsentlighed, identifikation, sensation, aktualitet og konflikt.

Faktatjek: Er computerspil skadelige?

Find klipsamlingen [HER](#).

'Faktatjek: Er computerspil skadelige?' indeholder elevopgaver og en klipsamling med et afsnit af 'ULTRA SNYDT special: Er computerspil skadelige?'

Inden I arbejder med denne opgave, er det en god idé først at have set videoerne i klipsamlingen 'Kilder, nyhedskriterier og tal'.

(Hele klassen)

1. SE afsnittet ULTRA SNYDT special: Er computerspil skadelige?

(To og to)

2. UDFYLD arket [HER](#) med argumenterne for og imod, at computerspil er skadelige. Ved hvert argument skriver I ned, hvilken kilde der siger det. Er det ekspertkilden ("psykologen"), erfaringskilden ("barnet") eller partskilden (som her er værterne)?

(Firemandsgrupper)

3. GÅ sammen med en anden tomandsgruppe, så I er fire.

SAMMENLIGN jeres ark. Har I skrevet det samme? Hvorfor? Hvorfor ikke?

SVAR på spørgsmålene:

- Er nyhedsudsendelsen troværdig? Hvorfor? Hvorfor ikke?

Bliver du ULTRA SNYDT?

- ULTRA SNYDT er satire. Hvad betyder satire?
- Kan man godt stole på, hvad værterne siger engang imellem, selvom det er satire? Hvornår kan man stole på dem?

(Hele klassen)

4. GENNEMGÅ ark og spørgsmål med hele klassen. Hvad har grupperne fundet frem til?

(To og to)

Værterne på ULTRA SNYDT er uenige om, om det er skadeligt at spille computerspil, og deres kilder siger noget forskelligt. Men ULTRA SNYDT er jo ikke rigtig virkelighed.

5. FIND tre artikler på nettet, der handler om, om computerspil er skadelige i virkeligheden.

Kan I finde eksperter og artikler, der siger noget forskelligt?

HUSK at tjekke:

- Hvor kommer artiklen fra? Er det et medie, I kender?
- Hvilke kilder bruger artiklerne? Ekspert, part eller erfaring?
- Hvor gammel er artiklen?

(Hele klassen)

6. Er computerspil skadelige? Hvem har ret? Mahamad eller Lasse? Eller har de begge ret?

Se ULTRA SNYDT

Find klipsamlingen [HER](#).

'Se ULTRA SNYDT' indeholder en klipsamling med flere ULTRA SNYDT-afsnit. I kan selv vælge, hvilke afsnit I vil se.

Forslag til opgave:

(HUSK AT STOPPE VIDEOEN, INDEN VÆRTERNE GIVER SVARET)

En vigtig del af at kunne vurdere om en nyhed er sand eller falsk er at bruge sin sunde fornuft.

Start med at lave en håndsoprækning, efter I har set afsnittet, hvor hver elev gætter på, hvilken nyhed der er sand.

Herefter skal de se, om de kan finde nyheden på andre medier. Her er det vigtigt, at eleverne forholder sig kritisk til de medier, de finder. Kender de mediet, og er der andre medier, som understøtter historien?

HUSK at tjekke:

- Hvor kommer artiklen fra? Er det et medie, I kender?
- Hvilke kilder bruger artiklerne? Ekspert, part eller erfaring?
- Hvor gammel er artiklen?

Bliver du ULTRA SNYDT?

Bagefter kan I se, hvem der fik ret.

Lav til slut en opsamling, hvor eleverne svarer på spørgsmålene:

- Er nyhedsudsendelsen troværdig? Hvorfor? Hvorfor ikke?
- ULTRA SNYDT er satire. Hvad betyder satire?
- Kan man godt stole på, hvad værterne siger engang imellem, selvom det er satire? Hvornår kan man stole på dem?

TEST Afslør fake news

Find klipsamlingen [HER](#).

'Afslør fake news' indeholder fem huskereglertil, hvordan man kan tjekke en nyhed og derved afsløre, om den er falsk. Her kan eleverne også teste, om de kan gennemskue en række nyhedsartikler. Er de sande eller falske?

